

Een verhaal van fusies en overnames n.a.v. de perfin N.B.V. 's-Hertogenbosch

(door Huber van Werkhoven; Perfinpost nr. 104, feb. 2013)

De firmaperforatie N.B.V. neemt in de Catalogus van de perfins van Nederland en OR van Jan L. Verhoeven een niet geringe plaats in. In 1922 reikte de Nationale Bankvereniging namelijk aan 93 plaatselijke kantoren een firmaperforator uit. Dit bankconsortium strekte zich uit van Stadskanaal tot Zierikzee en van Den Helder tot Maastricht. Elk kantoor had zijn eigen perfinapparaat. Op het eerste gezicht zijn ze allemaal identiek. Maar de specialist weet ze aan kleine details van elkaar te onderscheiden. De apparaten werden ook gebruikt door correspondentschappen (bijkantoren) van het kantoor waaronder zij ressorteerden. Zo mochten employés in Boxtel, Oss en Schijndel het 's-Hertogenbossche perfinapparaat gebruiken om de postzegels in hun postkamers van 37 gaatjes te voorzien. (Tel ze maar na...) (afb. 1.)

Afb. 1: N.B.V. perfin 's-Hertogenbosch.

Omdat de apparaten in een lange reeks van jaren bij veel verschillende postzegels zijn gebruikt, kunnen ze inspireren tot een apart verzamelgebied: alle verschillende postzegels met de N.B.V.-perfins van alle plaatsen waar ze zijn voorgekomen. In Doetinchem is het apparaat 44 jaar lang gebruikt, tot in 1966.

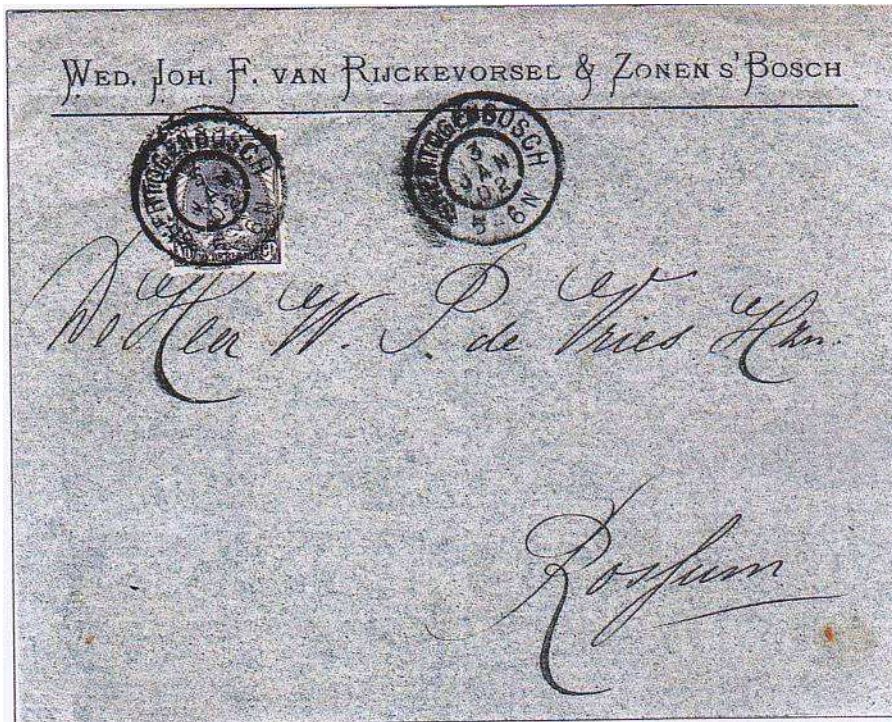
Van de Bossche perfin zijn na 1944 geen exemplaren bekend. De reden daarvan zal duidelijk worden in het verloop van dit verhaal. (afb. 2)

De geschiedenis van banken laat zich niet eenvoudig schrijven, ook niet van de locaties en gebouwen waar ze hebben gefunctioneerd. Banken staan niet graag in de schijnwerper: aan rust en stilte geven ze de voorkeur. Liefst geen pottenkijkers en ongevroegde publiciteit. Dat er regelmatig fusies, overnames en faillissementen plaatsvinden - geldzucht, haat en nijd spelen daarbij niet zelden een belangrijke rol - het zij zo. Maar als de golven zijn gaan liggen, is er van de voorbije storm meestal niet veel meer terug te vinden. De ene hand wast immers de andere

Afb. 2.- Aangetekende brief d. d. 23.10.1942 met perfin N.B.V. Ondanks vijf sluitzegels en het adres in de 'Adolf Hitlerstrasse' is de brief toch voor censuur geopend.

Ons verhaal begint in Tilburg, in 1913. Daar werd onder auspiciën van de Rotterdamsche Bankvereeniging (Robaver) de Zuid Nederlandsche Handelsbank (Zuidbank) gevestigd, als voortzetting van het Tilburgse kantoor van Labouchère, Oyens en Co's Bank. Kort na 1913 vestigde de Zuidbank een bijkantoor in 's-Hertogenbosch, in het pand aan de Visstraat nr. 18 waar de firma Wed. Joh. F. van Rijckevorsel was gedomicilieerd (zo noemt men dat wel in deftige bankkringen). Deze eeuwenoude Bossche firma, die zich in 1879 op bankzaken was gaan specialiseren, werd echter in 1915 failliet verklaard. Na het faillissement nam de Zuidbank het levensvatbare deel van de activiteiten van Van Rijckevorsel over (afb. 3).

Afb. 3: Firmabrief van de Wed. Joh. F. van Ryckevorsel d. d. 3.1.1902.

Naar het schijnt koos de Hanzebank (perfin H.B.) ook enige tijd domicilie in het pand aan de Visstraat. Maar, zoals trouwe lezers van Hertogpost en Perfinpost zich nog zullen herinneren, ging de Hanzebank op haar beurt in 1923 op schandelijke wijze bankroet.

Afb.4: De Zuid-Nederlandsche Handelsbank in de 's-Hertogenbossche Visstraat omstreeks 1920. Links is de befaamde winkel te onderscheiden van Jos Lambermont: "de zaak met de antieke koekkist".

De Zuidbank was intussen in 1920 opgegaan in de Nationale Bankvereniging (NBV). Deze laatste was in 1916 te Utrecht opgezet en was, net als de Zuidbank zelf, een dochter van Rabover.

Hetzelfde beestje had dus vele namen. Toen de NBV in 1922 haar perfins uitreikte, had deze bank alleen in Noord-Brabant al zeven vestigingen. In die tijd prijkte op het pand aan de Visstraat de naam Zuid-Nederlandsche Handelsbank. Daaronder: Agentschap der Rotterdamsche Bankvereniging (afb. 4).

Tijdens de bankencrisis in de periode 1922 tot 1925 had Robaver het ook even erg moeilijk. De bank had - niet onbelangrijk in die tijd - haar hoofdzetel in het westen van het land. En in tegenstelling tot het lot van de Hanzebank, kon Robaver dankzij een regeringsgarantie en een krediet van de Nederlandsche Bank blijven bestaan.

Robaver klom uit het dal en nam in 1929 de NBV weer over. Op een foto uit 1942 is op het pand aan de Visstraat alleen nog de naam Rotterdamsche Bank te lezen, maar de perfin NBV bleef dienst doen. In 's-Hertogenbosch duurde dat echter slechts tot 25 oktober 1944. In die dagen vonden zware gevechten plaats tussen Britse en Duitse militairen. De Duitsers schoten op de betreffende dag een Engelse tank in brand. De zakenpanden in de Visstraat tussen Karrenstraat en Kruisstraat werden totaal verwoest. Ook de NBV perforator liet daarbij het leven (afb. 5).

Afb. 5: Het verwoeste bankenpand in oktober 1944. Geheel links is de kapotgeschoten Engelse tank te zien. (Foto Stadsarchief 's-Hertogenbosch)

Na de bevrijding van de stad is de Rotterdamsche Bank in Den Bosch uit haar as herrezen. Van 1948 tot 1950 huisde zij in het pand Markt 17, terwijl het gebouw aan de Visstraat op dezelfde plaats als vroeger werd herbouwd. Zij het enkele meters naar achter, omdat de gemeente verlangde dat de rooilijn werd verlegd.

In 1964 vond wederom een fusie plaats. Het werd nu de Amsterdam-Rotterdam Bank, beter bekend als AMRO Bank. De Amsterdamsche Bank huisde eveneens in de Visstraat, op de hoek van de Buitenhaven. Dat pand was niet groot genoeg om beide te huisvesten. Daarom vond in 1987 nieuwbouw plaats aan de overkant van de straat, op de hoek Visstraat/ Sint Janssingel.

In 1991 werd het ABN-AMRO. Maar aan dat (naar mijn mening foeilelijke) pand zijn nu alleen nog geldautomaten van het bedrijf te vinden (afb. 6). Want in 2010 werd het pand verkocht. Na bijna 100 jaar verliet de bank de Visstraat en verhuisde naar de Nieuwstraat, hoek Kardinaal van Rossumplein.

Het is een 'never ending story'. Want in 2007/2008 woedde een overnamestrijd rond ABN-AMRO. De voorlopige (!) afloop is bekend: de bank is weer terug in Nederlandse handen en thans eigendom van de staat.

Wat ooit 'NBV' heette, leeft waarschijnlijk alleen nog voort in de verzamelingen van ons, filatelisten.

Afb. 6: Geldautomaten aan het voormalige pand van ABN AMRO.

Bronnen o.a.:

- H.F.J.M. van den Eerenbeemt (red.), Bankieren in Brabant in de loop der eeuwen, 1987
- A.F.A.M. Wetzter, Bossche Encyclopedie, internet